

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din Craiova
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie
1.4. Domeniul de studii	Arte Vizuale
1.5. Ciclul de studii universitare	Masterat, seria 2025-2027
1.6. Forma de organizare	Zi
1.7. Programul de studii	Conservare și Restaurare

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	<i>Iconografia bisericilor de lemn. Probleme de conservare și restaurare</i>			2.2. Cod	D15MCR211		
2.3. Titularul activităților de curs	Conf. univ. dr. Adriana Gabriela MARDALE						
2.4. Titularul activităților de seminar/ laborator	Conf. univ. dr. Adriana Gabriela MARDALE						
2.5. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.7. Regimul disciplinei	DS, DOB

3. Timpul total estimat (ore pe semestru a activităților didactice)

3.1. Numărul de ore pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	1	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	14	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp - ore/sapt.					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutoriat					7
Examinări					2
Alte activități de cercetare					4
3.7. Total ore studiu individual					83
3.8. Total ore pe semestru					125
3.9. Numărul de credite					5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> Cunoștințe generale din domeniul istoriei artelor și noțiuni generale despre diferite tipuri de bunuri culturale.
4.2. de competențe	<ul style="list-style-type: none"> Operare pe calculator (Word, AI); capacitatea de sinteză și gândire critică

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> În format fizic în sala de curs și online în condițiile limitărilor legislative, pentru participarea la curs, studenții trebuie să aibă sisteme de interconectare: PC, lap-top,
--------------------------------	---

	smartphone etc.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Sală specială destinată activităților de seminar dotată cu video-proiector și laptop iar în sistem on-line- studenții trebuie să aibă sisteme de interconectare: PC, laptop, smartphone etc. platforma Google Classroom

6. Obiectivele disciplinei - rezultate așteptate ale învățării la formarea cărora contribuie parcurgerea și promovarea disciplinei

Cunoștințe	<p>Studentul/Absolventul:</p> <ol style="list-style-type: none"> Cunoașterea noțiunilor generale despre bisericile de lemn din România; Aprofundarea cunoștințelor tehnice și tehnologice privind arhitectura bisericilor de lemn; Cunoașterea și înțelegerea principiilor metodologice ale activității de conservare-restaurare ale patrimoniului cultural imobil; Dobândirea de cunoștințe despre metodologia de conservare-restaurare a patrimoniului mobil și imobil (biserici de lemn); Dezvoltarea și perfecționarea competențelor dobândite în cadrul specializării Artă Sacră – Conservare-restaurare.
Apținutini (Abilități)	<p>Studentul/Absolventul:</p> <ol style="list-style-type: none"> Cunoașterea, înțelegerea și utilizarea elementelor fundamentale și de limbaj specifice bisericilor de lemn; Abilități de comunicare vizuală și verbală cu ajutorul limbajului artelor vizuale și a limbajului specific arhitecturii tradiționale din lemn; Asimilarea de noțiuni din conservarea-restaurarea patrimoniului mobil și imobil din lemn; Utilizarea unor metode de autoevaluare a propriei activități de învățare; Cooperarea în echipe de lucru pentru rezolvarea diferitelor sarcini de învățare; Respectarea normelor de deontologie profesională (a codului deontologic al profesorului), fundamentate pe opțiuni valorice explicite.
Responsabilitate și autonomie	<p>Studentul/Absolventul:</p> <ol style="list-style-type: none"> Cunoaște, înțelege și utilizează elementele fundamentale și de limbaj specifice domeniului conservării-restaurării patrimoniului mobil și imobil; Demonstrează competențe tehnice, profesionale și afectiv-valorice specifice domeniului conservării-restaurării patrimoniului mobil și imobil; Identifică oportunităților de formare continuă și valorificarea eficientă a resurselor și a tehnicilor de învățare pentru propria dezvoltare. Demonstrează cooperarea eficientă în echipe de lucru profesionale, interdisciplinare, specifice desfășurării proiectelor și programelor din domeniul conservării și restaurării patrimoniului național mobil și imobil; Dezvoltă spirit critic și capacități de lucru individual pentru valorificarea propriului potențial; Respectă normele de deontologie profesională (a codului deontologic al profesorului), fundamentate pe opțiuni valorice explicite.

7. Conținuturi

7.1. CURS	Modalitatea de desfășurare	Metode de predare	Fond de timp alocat (ore)
1. Bisericile de lemn monumente istorice din România. Studiu de caz - Biserica de lemn „din deal” cu hramul Nașterea Maicii Domnului, Sat Ieud, comuna Ieud, județul Maramureș	on-line, sincron (săptămâna 1-2)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore

2. Tehnici de pictură din interiorul bisericilor de lemn. Studiu de caz. Biserica de lemn "Sf. Paraschiva" din Desești	on-line, sincron (săptămâna 3-4)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore
3. Influența Barocului la bisericile de lemn	on-line, sincron (săptămâna 5)	Prelegere Materiale didactice imprimare	1 ore
4. Pictura de factură barocă. Ioan Plohod. Studiu de caz: Biserica de lemn cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, sat Șieu, comuna Șieu, jud. Maramureș	față în față (săptămâna 6-7)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore
5. Metodologii de conservare-restaurare caracteristice picturii tradiționale pe suport din lemn. Studiu de caz. Biserica de lemn cu hramul „Cuvioasa Paraschiva” din Poienile Izei, comuna Botiza, județul Maramureș	față în față (săptămâna 8)	Prelegere Materiale didactice imprimare	1 oră
6. Metodologii de conservare-restaurare proprii structurii bisericilor de lemn	față în față (săptămâna 9-10)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 oră
7. Recomandări de bune practici pentru conservarea monumentelor din lemn. Fișa monumentului	față în față (săptămâna 11-12)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore
8. Materiale și tehnici tradiționale utilizate în realizarea picturii murale pe suport de lemn	față în față (săptămâna 13-14)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore

Bibliografie:

Administrațiunea Cassei Bisericii, *Anuar 1909*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1909.

BABOȘ, Alexandru, *Tracing a Sacred Building Tradition, Wooden Churches, Carpenters and Founders in Maramureș until the turn of the 18th century*, Norrköping, Lunds universitet, ediție digitală, 2004;

IDEM, LINDERSON, Hans, *Mănăstirea veche de lemn a Putnei în arhitectura medievală românească (Le vieux monastere en bois de Putna dans l'architecture medievale roumaine)*, 2002 AIIX, 39-40, pp.43-59;

BRĂTULESCU, Victor, *Biserici din Maramureș* în Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, 1941 XXXIV (107-110);

CIOCȘAN, Adriana Gabriela, Ciocșan, Octavian, *Repertoar al Bisericilor de lemn din județul Olt – Fișele analitice ale monumentelor istorice*, Editura Eftimie Murgu, 2012;

CIOCȘAN, Adriana Gabriela, Ciocșan, Octavian, *Repertoar al Bisericilor de lemn din județul Hunedoara – Fișele analitice ale monumentelor istorice*, Editura Eftimie Murgu, Reșița, 2011.

IDEM, *Valoarea istorică a bisericilor de lemn*, în Revista Monumentelor Istorice, 1992 LXI (2);

EGGERTSSON, Ólafur și BABOȘ, Alexandru, *Dendrochronological dating in Maramureș with special emphases on objects from the Maramureș museum in Sighetul Marmației*, Tradiții și Patrimoniu, 2003, (2-3), pp. 40–49;

GODEA, Ioan, *Biserici de lemn din România istorie și decor*, Editura Noi Media Print, București, 2013.

GODEA, Ioan, *Biserici de lemn din România (nord-vestul Transilvaniei)*, Ed. Meridiane, București, 1996;

GOMOIU, Ioana, *Etiopatogenia operei de artă. Tratatamentul biodeteriogenilor*, Cursuri susținute în cadrul Universității Naționale de Artă, Facultatea de Istoria și Teoria Artei, Secția Conservare-

Restaurare, București, 2007;
 ICHIM, Dorinel, ICHIM, Florica, *Biserici de lemn din Moldova istorică*, Ed. Diagonal, Bacău, 2005;
 MOLDOVEANU, Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, ediția a IV-a, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2011;
 MARDALE, Adriana-Gabriela, *Catapeteasma. Biserici de lemn din județul Hunedoara*, Editura Artpress/Editura Muzeului Țării Crișurilor, Timișoara/Oradea, 2014;
 PĂNOIU, Andrei, *Din arhitectura lemnului în România*, Ed. Tehnică, București, 1977;
 IDEM, *Arhitectura tradițională din zona centrală a Gorjului*, Muzeul Național de Istorie, București, 1982;
 POP-BRATU, Anca, *Pictura murală maramureșeană, Meșteri zugravi și interferențe stilistice*, Ed. ACS, București, 2015;
 PORUMB, Marius *Biserici de lemn din Maramureșului* Editura Academiei Române, București, 2005;
 PETRESCU, Paul, *Arhitectura de lemn a Maramureșului*, Arhitectura RPR, 1958 (1-2), pp. * 48–57.
 ȘTEFULESCU, Alexandru, *Gorjul. Istoric și pitoresc*, Tipografia N.D. Miloșescu, Furnisorul Curții Regale, Târgu Jiu 1904.

7.2. Seminar/laborator	Modalitatea de desfășurare	Metode de predare	Fond de timp alocat (ore)
1. Criterii de clasare a bisericilor de lemn din România pe lista monumentelor istorice.	on-line, sincron (săptămâna 1)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
2. Distemper paint. Caracteristici și metodologie de conservare- restaurare.	on-line, sincron (săptămâna 2)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
3. Biserici de lemn închise cultului și problematica degradării lor în timp.	on-line, sincron (săptămâna 3)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
4. Înelitoarea acoperișului. Principala cauză de degradare a bisericilor de lemn.	on-line, sincron (săptămâna 4)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
5. Biserici de lemn dispărute. Perisabilitatea materialului.	on-line, sincron (săptămâna 5)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
6. Intervenții de urgență la bisericile de lemn monumente istorice.	față în față (săptămâna 6)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
7. Tehnici tradiționale de construcție ale bisericilor de lemn și impactul lor asupra durabilității în timp	față în față (săptămâna 7)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
8. Rolul microclimatului (umiditate, temperatură, ventilație) în degradarea și conservarea bisericilor de lemn.	față în față (săptămâna 8)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
9. Atacul biologic (ciuperci, insecte xilofage) asupra structurilor de lemn ale bisericilor istorice. Metode de prevenire și tratament.	față în față (săptămâna 9-10)	Expozitivă, discuție colectivă	4 ore
10. Intervenții necorespunzătoare asupra bisericilor de lemn monument istoric și consecințele asupra autenticității.	față în față (săptămâna 11-12)	Expozitivă, discuție colectivă	4 ore
11. Documentarea și relevarea valorii artistice și simbolice a	față în față (săptămâna 13)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore

picturii murale din bisericile de lemn.			
12. Integrarea bisericilor de lemn monument istoric în circuite culturale și turistice. Riscuri și beneficii pentru conservare.	față în față (săptămâna 14)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore

Bibliografie:

CRISTACHE PANAIT, Ioana, *Bisericile de lemn din Moldova în Mitropolia Moldovei și Sucevei* nr. 7-9/1969;
 IDEM, *Arhitectura de lemn din județul Gorj*, Ed. ARC 2000, București, 2001;
 OPREA, Florea, *Etiopatogenia operei de artă și a materialelor structurale*, Ed. OSIM, București, 2010;
 PETRESCU, Paul, *Arhitectura țărănească de lemn din România*, Ed. Meridiane, București, 1974;
 PORUMB, Marius, *Biserici de lemn din Maramureș*, Ed. Academiei Române, București, 2005;
 STOICESCU, N. *Bibliografia localitatilor și monumentelor feudale din Romania*, Vol. 1 A-L și vol. 2 M-Z, Editată de Mitropolia Olteniei, Craiova, 1970;
 ȘTEFĂNESCU, I. D., *Arta veche a Maramureșului*, Ed. Meridiane, București, 1968;
 VĂTĂȘIANU, Virgil, *Contribuție la studiul tipologiei bisericilor de lemn din Țările Române* în Anuarul Institutului de Istorie din Cluj, 1960, III: 27–35.

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Disciplina urmărește prin tematica cursurilor și seminariilor cunoașterea îndeaproape a bisericilor de lemn din România, precum și a metodologiei specifice de conservare-restaurare a lemnului și lemnului policrom. Ea răspunde prin temele abordate, aspectelor și problematicei curente din domeniul conservării-restaurării patrimoniului cultural mobil și imobil. În cadrul acestei discipline se dobândesc cunoștințe de specialitate necesare absolventului pentru angajarea în instituții de profil publice sau private, structuri din domeniul educației asigurându-i în același timp și o bună pregătire pentru admirarea la studiile universitare de doctorat.

9. Evaluare

Tip activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Modul de analiză, sinteză și integrare a informației teoretice	Examen	70%
9.5. Seminar/laborator	Modul de analiză, sinteză și transfer a cunoștințelor teoretice în lucrările de seminar	Lucrare de seminar și implicarea în activități de seminar	30%
9.6. Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Prezența la curs și seminar (cel puțin 50%); • Participare la seminar (cel puțin 30%); • Înțelegerea parțială a conținutului cursului și însușirea noțiunilor generale despre bisericile de lemn într-un manieră mulțumitoare. 			

Data completării
01.10.2025

Titular de disciplină,
Conf. univ. dr. Adriana Gabriela Mardale

Semnătura titularului

.....

Data avizării în departament
01.10.2025

Director de departament,
Pr. Lect. univ. dr. Mihai Ciurea

Semnătura directorului de departament,